

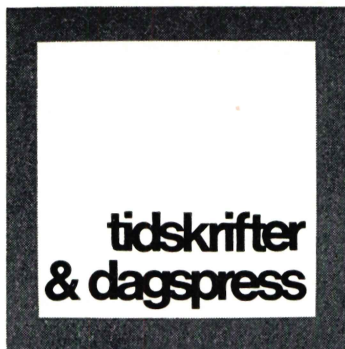
na skall bygga en yachthamn med möjlighet att hyra båtar. Fiskevattnen utanför är sällsynt rika. Vidare finns bergen för promenader och 2 à 3 km bort ligger en 18-håls golfbana.

Utredningar av intresse

Från departement och nämnder 7/70 hämtas detta utdrag ur den kronologiska förteckningen över tryckta utredningar som där presenteras. Medtagna är endast sådana SOU som kan anses särskilt intressanta för läsare av Socialmedicinsk tidskrift:

1969

33. Militära tjänstgöringsåldrar 21/69.
34. Medicinska och psykologiska aspekter på åldrande m.m. (Bilagedel till 33.) 21/69.
35. Bättre utbildning för handikappade. 20/69.
36. Läkemedelsindustrin. 20/69.
37. Utbildning för bibliotek, arkiv och informatik. 21/69.
38. Yttrandefrihetens gränser. 22/69.
44. Sexualkunskapen på grundskolans högstadium II. Lärarenkät. 2/70.
46. Läkemedelsförsörjning i samverkan. 24/69.
52. Narkotikaproblemet. Del III. Samordnande åtgärder. 2/70.
53. Narkotikaproblemet. Del IV. Socialmedicinska och kliniska undersökningar.
58. Rättssociologisk undersökning av skadeståndsrätten. 4/70.

Red. Sten Söderberg

Världens fattigaste rika

Med en så provokativ rubrik förser socialstyrelsens presschef, Bengt Janzon, en artikel om USA som han har berest från kust till kust. Om man räknar i *medelinkomst* är USA utan tvivel världens rikaste land men för den som åtskilliga gånger har varit där och bl. a. besökt så hemska fattiga områden som Appalachia är det ingen överraskning då Janzon konstaterar att det finns 26 miljoner fattiga i unionen. Räknar man *medianinkomst* räkar nog Sverige vara rikast i världen. En mindre procent medborgare befinner sig under fattigstrecket hos oss än i USA. Janzon skriver:

För en svensk besökare, som de senaste åren blivit "indoktrinerad" med samordningssträvandena mellan sjuk- och socialvård utgör den många gånger obefintliga koordinationen mellan delstaternas åtgärder en förbryllande upplevelse. Samordningen må vara en sak; de värsta olägenheterna skulle kunna bemästras med varierande federala styrinstrument. Betydligt allvarigare för den enskilde individen är spänningen mellan de "sociala nivåerna" i skilda delstater.

Socialhjälpen får tjäna som exempel. Visserligen har antalet fattiga minskat kraftigt de senaste tio åren i takt med bruttonatjonalproduktens tillväxt, men 1967 fanns det fortfarande omkring 26 miljoner fattiga. Fattigbegreppet fastställdes året innan av USA:s

riksförsäkringsverk, *Social Security Administration*, till en minimiärsinkomst om 3.335 dollar (ca 16.500 svenska kronor) för en fyrapersonersfamilj. Men endast 20 procent av de fattiga 1965 fick socialhjälp — en hjälp som i stor utsträckning var en passiviserande hjälp eftersom 82 procent av de som fick socialhjälp var i lika stort behov av samhällsstöd efter som före de insatta ekonomiska stödåtgärderna. Socialhjälpnormerna måste dessutom ha upplevts som djupt orättvisa på grund av de från stat till stat skiftande beloppen.

Orättvisorna kvarstår. Idag får t ex en fyrapersonersfamilj i New York 250 dollar per månad, i Ohio 115 dollar och i Mississippi 35 dollar. De fattiga är förvisso fattiga var de än bor, men det är ganska betecknande för situationen i USA att man i det fattiga, svarta Mississippi lämnar den lägsta "aiden", socialhjälpen.

Barnens värld?

Som månadens citat anför *FN-nytt*:

"Det är ett tragiskt faktum att vid utgången av 1960-talet finns det fler undernärda och fler oskolade barn i världen än för tio år sedan.

Om inte det internationella samhället är berett att lämna ett mycket kraftigare stöd, kommer vi under de närmaste tio åren att se antalet försummade barn öka med miljoner — trots alla ansträngningar som görs av utvecklingsländerna, inklusive försöken i några av dem att hjeda befolkningstillväxten... Detta förhållande blir särskilt oroande om vi tar i betraktande att tre fjärdedelar av världens barn under 15 år — närmare en miljard barn — lever i utvecklingsländer". (Inledningsorden till FN-utredningen: "Trends in the Social Situation of Children")

Vårstädning 70

I dagstidningarna infördes 18.4.70 en helsidesannons "Till dig" om städning i markerna med ett jätteporträtt av Per Anders Fogelström, vad han nu hade med saken att göra. Jovisst, han hade sagt något tänkvårt nämligen: "Miljön omkring oss — staden, samhället — är en del av vårt hem. Ska vi inte hjälpas åt att göra detta vårt gemensamma hem renare och vackrare, färdigt att ta emot sommaren? Just nu har vi alla möjligheter att själva gripa in, vara med. I gemenskap snygga upp det vi har gemensamt". Reklambyråer är underliga inrättningar. Jätteporträttet av tänkaren i Vita bergen lämnade inget utrymme över för upplysningar om hur en icke bilburen skräpsamlare bär sig åt. Där fanns anvisningar om hur en spikkäpp tillverkas (eller rekvireras) men inget om korgar eller säckar, ej heller ett ord om var en vanlig gående (det finns konstitigt nog ett par miljoner kvar) förfar med det hopsamlade skräpet. Själv lade jag mitt i en prydlig hög som vinden nästa dag hade förskingrat.

Personer som av miljövardshänsyn (eller fattigdom) ej är bilägare och därmed miljöförstörare göra sig icke besvär med något slags inblandning i miljövärd!

Stoppa välgörenheten

I en principiellt mycket intressant artikel skriver Åke Rydell i *Allergia* (1/70), organ för Riksförbundet mot allergi:

Inte ett öre åt de handikappade... Så lyder en kontroversiell appell, som utgått från en organisation i Lund, som kallar sig Anti-handikapp och leds av Vilhelm Ekengreen.

Rörelsen vill uppfattas som en protest mot all frivillig insamlingsverksamhet och ideell hjälp och stöd åt de handikappade. Ge-

nom att "bojkotta" all sådan verksamhet menar sig organisationen i stället kunna tvinga samhället att helt överta, driva och finansiera alla åtgärder för de handikappades vård och rehabilitering, att tvinga fram ett "all samhälle" utan någon kategoriindelning. All "välgörenhet" skulle stoppas och därigenom skulle samhället tvingas reagera på ett aktivare sätt.

Grundtanken är onekligen riktig i princip. Den är ingalunda ny, den har i själva verket funnits sedan många år hos praktiskt taget alla förbund och föreningar för hjälp åt sjuka och handikappade människor. Inte minst genom dessa pressuregroups upplysningsverksamhet, propaganda och initiativ som talboken för de blinda, speciella vård- och behandlingshem, fria tekniska hjälpmedel m. m. har stat och samhälle mer och mer tvingats överta finansieringen, sedan behovet väl kanaliserats fram genom handikapporganisationerna. Det syns emellertid helt orealistiskt att tro att staten genom egna utredningar och initiativ skulle avhjälpa existerande behov, av vilka många är mer eller mindre dolda tills specialförbunden visar upp dem och påyrkar åtgärder eller startar en verksamhet, som staten sedan kan överta och utvidga. Skulle förbundets verksamhet upphöra, skulle en omedelbar stagnation bli en obehaglig verklighet för de handikappade.

Att *vård* skall ombesörjas av samhället är väl i våra dagar helt obesträtt i vårt land. Även *forskning* borde finansieras av allmänna medel, men här är de tillgängliga ekonomiska resurserna begränsade och avvägningen till olika ämnesområden svår. Här betyder handikappförbundets verksamhet som insamlingsorgan enormt mycket. Varje krona till forskningshjälp kan vara av avgörande betydelse. Dessutom kan varje förbund sträva att med frivillig hjälp bistå just den egna specialiteten, som den bäst känner och kan påvisa behoven för. Detta är ingalunda liktydigt med "tiggeri" från allmänheten. Det vore orimligt att hindra människor från ekonomisk hjälpsamhet. De måste få förbättra situationen för sjuka och handikappade, vars behov de har personlig känsla för.

Bättre patientkontakt

Vid Uddevalla centrallasarett kommer man snart att få läkarexpeditioner på vårdavdelningarna för att kontakten mellan läkare och patienter skall bli bättre. Idén framfördes i samband med en attitydundersökning bland personal och patienter som genomförts vid lasarettet under två år. Den grupp som utförde undersökningen kom med flera andra förslag som just nu håller på att bearbetas av sjukvårdsförvaltningen, refererar *TCO-tidningen* nr 3/70.

Direktörsassistent Bengt Jeppson, deltagare i undersökningen: — Läkarexpeditionerna ger kanske inte patienterna möjlighet att träffa sin läkare precis när som helst men kontaktarna kommer ändå att bli mycket bättre än med det nuvarande rondsystemet. Sjukhusen är så illa planerade att det inte finns expeditjonsutrymme på avdelningarna. Patienterna behöver möjlighet att konsultera läkare under vårdtiden och när de skrivs ut.

Andra förslag som lagts fram och som man hoppas kunna förverkliga successivt:

Försöksverksamhet med sitt rond för att undvika medicinska diskussioner vid patientbädden.

Utökad rapportgivning från läkare och avdelningssköterska till övrig vårdpersonal för att underlätta vårdarbetet.

Ett system av konferenser för spridning av information från bl a sjukhusledning och företagsnämnd.

Införande av en checklista för avdelningssköterskornas information till patienterna.

Risk för överförsäkring?

Tjänstegruppsjukförsäkringen (TGS), om vilken träffades avtal i samband med femårsuppgörelsen med tjänstemännen i slutet av förra året, träder inte i kraft förrän den 1 juli i år. Vid uppgörelsen bestämde man sig för den 1 april, men detta datum kan

inte hållas sedan Försäkringsinspektionen avstyrkt en ansökan från SPP om koncession för försäkringen. Ärendet ligger nu hos Kmt för avgörande, meddelar *Arbetsgivaren* nr 5/70.

TGS skall ersätta nuvarande sjuklönesystem för tjänstemännen och skötas av SPP. Försäkringsinspektionens negativa inställning gör att man på SPP inte kan ta itu med de nödvändiga förberedelserna för försäkringens administration — bl a anställning av personal. Parterna har därför kommit överens om att flytta fram ikraftträdandet tre månader i avvaktan på Kmt:s utlåtande. Avgiftsuttaget flyttas i motsvarande mån från 1 oktober 1969 till 1 januari 1970.

Försäkringsinspektionens huvudsakliga för avstyrkandet är att man befarar olägenhet i samband med viss överförsäkring. Inspektionen menar att TGS ger högre kompensationsgrad än de 93 proc

man anser skall vara "tak". I SPP:s ansökan framhålls bl a att redan existerande sjuklönesystem ger högre kompensationsgrad än 93 proc. De risker för missbruk som inspektionen befarar bedöms av SPP som mycket små, bl a på grund av att TGS är grundad på kollektivavtal.

Karensdagsreformen ökar "sjukligheten"

En jämförelse mellan sjukligheten året närmast före karensdagsreformen och året därefter visar att den genomsnittliga sjukligheten för 1969 låg omkring 26 procent högre än före reformen (1966). Det visar det sjuktal, som

Rfv:s matematisk-statistiska avdelning nu räknat fram. Ökningen i sjukligheten motsvarar ungefär vad man väntade sig vid genomförandet av karensdagsreformen och höjningen av sjukpenningsbeloppen. Byrådirektör Emil Nordström har i *Tidskrift för Allmän försäkring* (3/70) sammanställt de nedslående siffrorna, som dock inte här återges i detalj. De var ju inte oväntade.

År 1967 låg sjukligheten i genomsnitt ca 12 procent över 1966 års nivå. Ett år senare hade den stigit så att den låg 20 procent högre än 1966. Ökningen avtog ytterligare under 1969 så att man i genomsnitt för hela detta år låg omkring 26 procent högre än året närmast före karensdagsreformen. Utvecklingen tyder på att sjukligheten nu börjar stabilisera sig på en nivå nära den som förutsades vid reformens genomförande.

socialmedicinsk tidskrift

Prenumerationspris: (inklusive moms.)

Helår kr 35, halvår kr 20.

Studera helår kr 20.

Lösnummer kr 4. (exkl. moms.) Dubbel-nr kr 7:—

Tidskriften utkommer med 10 nummer per år (1 per månad utom juli och augusti).

Återgivande helt eller delvis av originalartiklar ur **smt** utan angivande av källan förbjuds.

Annonsavdelning:

Red. Nils Byttner, Strandliden 60, 162 04 Vällingby.
Tfn 08-38 52 99, 38 77 58.

Annonspriser:

Omslagets andra sida kr 550, omslagets fjärde sida kr 650,

helsida kr 500, halvsida kr 300, kvartsida kr 175 mm-pris kr 1:50 per enkel spalt, 70 mm.

Spalthöjd 210 mm, spaltbredd 70 mm, sidans bredd (2 spalter) 150 mm.

Utgivningsplan 1970

Nummer	3	4	5	6	7	8	9	10
Utkommer	25/3	29/4	27/5	27/6	26/9	28/10	26/11	19/12
Sista manus- skriptdag								
för annonser	24/2	26/3	24/4	2/6	2/9	30/9	30/10	24/11
platsannonser	6/3	10/4	5/5	12/6	11/9	9/10	6/11	4/12